

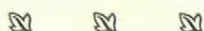
totaal afgevreten waren. In de meeste gevallen waren deze wonden met schimmel begroeid. Behalve op vissen, zoals reeds gezegd, vooral witvis en stekeltjes, kan de karperluis ook parasiteren op kikkers en salamanders, zowel op de larven als op de volwassen dieren.

Wij zijn ten zeerste benieuwd, hoe de toestand zich zal ontwikkelen en in hoeverre de visstand van dit massale voorkomen van de karperluis schade zal ondervinden.

Dr. W. J. PRUD'HOMME VAN REINE.

AGG. J. D. VEEN.

Zaandam, Juli 1941.

STRANDING VAN EEN DWERGVINVISCH NABIJ WIJK AAN ZEE.

(BALAENOPTERA ACUTOROSTRATA LACÉPÈDE)

In den ochtend van 20 Juni 1941 bereikte mij het bericht dat ten noorden van Wijk aan Zee een „visch” van formidabele afmetingen was aangespoeld. Vele en uitgebreide telefoongesprekken waren hiervan het gevolg: het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden werd van de stranding verwittigd, belangstellenden in den omtrek werden op de hoogte gebracht, onderhandelingen met de militaire autoriteiten vonden plaats, teneinde vergunning te verkrijgen het afgezette strandgedeelte met medeneming van fotografische apparaten te betreden, kortom, alle krachten werden gemobiliseerd voor spoedige actie in de richting van het cadaver. Omstreeks twaalf uur vertrok dan ook een gezelschap van vijf personen naar Wijk aan Zee, met medevoering van alle utensiliën die bij een dergelijk karweitje te pas zouden kunnen komen.

De ervaring heeft geleerd, dat bijna alle meldingen betreffende „grootte visschen” betrekking hebben op walvisachtigen, zoodat ook nu de verwachting hoog gespannen was een bijzondere cetacee te zullen aantreffen.

Inderdaad bleken de voorgevoelens juist. Vanuit de verte kon men op het strand een groote donkere massa waarnemen welke bij nadering herkend werd als het, helaas koploos, cadaver van een Dwergvinvisch (*Balaenoptera acutorostrata* Lacépède). Naar alle waarschijnlijkheid was het dier op een mijn geloopt, waardoor de kop, tengevolge van de explosie, van den romp was afgerukt en uit elkaar geslagen. Op eenigen afstand van het lichaam vonden wij slechts een der meest caudaal gelegen schedelbeenderen: het linker squamosum.

Het verminkte cadaver had een lengte van 6.80 meter; het levende dier zal dus ongeveer een lengte van 9 meter gehad hebben. Door den vinder was het dier aan de ventrale zijde opengesneden, zoodat door den druk der ontbindingsgassen de inwendige organen gedeeltelijk naar buiten geperst waren. Het dier was van het vrouwelijk geslacht.

STRANDING VAN EEN DWERGVINVISCH ☼ ☼ ☼ ☼ 135

Doordat het lichaam reeds geruimen tijd aan de inwerking van zon en warmte was blootgesteld geweest, was de kleurteekening geheel verdwenen. Normaal is de geheele bovenzijde tot en met den bovenrand van de onderlip en, wat betreft het borstgedeelte, tot de vijfde huidplooi, blauwgrijs. De onderzijde is ivoorwit met een roodachtige glans. Karakteristiek voor de soort is een breede witte band om het midden van de beide borstvinnen.

Het dier is te beschouwen als een verkleinde uitgave van de Gewone Vinvisch

Fig. 1. Dwergvinvisch (*Balaenoptera acutorostrata* Lacépède) op het strand ten noorden van Wijk aan Zee. Dr. G. C. A. Junge en Jan P. Stribos openen het cadaver om de bekkenbeentjes te kunnen vinden.

(*Balaenoptera physalus* (L.)), hoewel er geringe verschillen zijn op te merken. De snuit loopt iets spits toe, het achterlichaam is relatief niet zoo slank, de baarden zijn geelwit, aan de gehemeltezijde door bloed rood gekleurd, terwijl ook de schedelvorm verschilt. De achterste rand van het frontale loopt naar achteren uit, in tegenstelling met het schedelskelet van *B. physalus* waar deze rand naar voren verloopt.

Tusschen het aantal wervels en de afmetingen van de verschillende *Balaenopteridae* bestaat evenredigheid. Deze kleinste vertegenwoordiger der familie heeft ook het geringste aantal wervels, ongeveer 48, waarvan 11 ruggewervels ribben dragen en

de 7 halswervels geheel vrij zijn. Bij enkele individuen is echter wel eens vergroeiing van de doornuitsteeksels waargenomen.

Een der meest belangrijke skeletdeelen, in vergelijkend anatomisch opzicht, is de bekkengordel. Er werd dan ook getracht deze rudimenten der achterste ledematen uit het cadaver aan het daglicht te brengen. Ter plaatse waar het bekken te verwachten was, werd de speklaag verwijderd en werd aangevangen bij stukjes en beetjes de pezige vleeschmassa te doorzoeken en weg te snijden. Er is geen materie waarop een mes zoo spoedig bot wordt als een dergelijke. Bij het praepareeren van de Potvisschen in Rotterdam was dat duidelijk gebleken en ook nu weer was het een geluk dat Dr. G. C. A. Junge uitgebreid snijmateriaal in zijn rugzak had meegenomen. Helaas werd de sectie niet met succes be kroond. Een groot gedeelte van het lichaam werd nauwkeurig doorzocht maar van de bekkenbeentjes geen spoor, zoodat ten slotte de pogingen werden gestaakt. Bij *B. acutorostrata* werd van de overblijfselen van de achterste ledematen nooit meer dan de twee bekkenbeentjes aangetroffen. Bij *B. musculus* komt ook nog een femur-rudiment voor.

Het spierstelsel is zeer sterk ontwikkeld. Vooral de zware spieren die de op en neergaande beweging van den staart veroorzaken, de levator caudae en de beide depressores caudae, zijn opmerkelijk evenals de panniculus waarmee de contractie van de keelplooien geregeld wordt.

Gezien zijn geringe afmetingen is de dwergvinvisch geen object van de walvischvaarders; tot zijn natuurlijke vijanden mag wellicht de Orka (*Orcinus orca* (L.)) gerekend worden. Van zijn parasieten noemen wij een darmparasiet: *Echinorhynchus porrigens*; een leverparasiet: *Distoma goliath* en een spoelwormsoort: *Ascaris anguivalvis*. Uitwendig werd meermalen een parasitische Copepode aangetroffen: *Penella balaenopterae*, welke meestal in de omgeving der genitaliën genesteld is.

De soort is verbreid voornamelijk door den Atlantischen Oceaan, echter zelden zuidelijker dan de 40e breedtegraad. Zomers trekken zij noordelijk tot Spitsbergen en de baaien van Zuid Groenland. Waarnemingen en strandingen in zuidelijker gelegen wateren, zooals de Middellandsche Zee, moeten beschouwd worden als uitzonderingen. Tot en met 1 Januari 1931 waren er in ons land 11 strandingen bekend. In September 1939 spoelde op Ameland het 12e exemplaar aan, terwijl de 13e op 1 December 1939 bij Burghsluis op Schouwen op de kust werd geworpen. Al deze exemplaren waren reeds, of werden door de vindsters, zwaar gehavend, terwijl ook het bovenvermelde geval door de afwezigheid van de kop aan belangrijkheid inboette. Het wachten is nu op no. 15, maar moge het dan volledig en ongedeerd voor de wetenschap bewaard blijven!

A. VAN DER MOST VAN SPIJK.

LITTERATUUR:

- ALLEN. GLOVER M.: The Whalebone Whales of New England. *Memoirs of the Boston Society of Natural History* (volume 8, number 2). 1916.
 BEDDARD, F. E.: *A Book of Whales*, London 1900.
 DEINSE, Dr. A. B. VAN: *De Walvischachtige Dieren van Nederland*. Amsterdam 1931.